

Posudek diplomové práce Tomáše Gecka „Kartely v cementárenství 1900-1938“, Praha 2013, 181 s., 1 příloha

Problematika kartelizace je v domácí historiografii problematikou dlouhodobě zanedbávanou, přesto však svým významem širokospektrálně významnou, ať již z hlediska zkoumání vývoje ekonomiky jako celku, hospodářské politiky, vývoje podnikání či třeba bádání o ekonomické a technicko-technologické modernizaci. Pro období habsburské monarchie se domácí badatel může opřít při studiu sekundárního sektoru o vynikající práci Andrease Resche (2002), pro období meziválečné (odhlédneme-li od cukrovarnictví) představuje kartelová problematika v československém kontextu pole takřka neorané, jistou výjimku tvoří studie a diplomové práce spojené právě s Ústavem hospodářských a sociálních dějin FFUK. Skutečnost, že adept zvolil tématem své práce vývoj kartelů v cementárenství, tedy v jednom z podstatných segmentů stavebního průmyslu, jenž náleží k hlavním indikátorům vývoje hospodářského cyklu, je tudíž chvályhodná.

Autor fakticky vyčerpávajícím způsobem zvládl dobovou literaturu věnovanou kartelům i literaturu věnovanou cementárenství. Mohl se přitom opřít o svůj předchozí výzkum cementárny v Radotíně, jenž tvořil jádro jeho práce bakalářské. Pramenná základna díla je široká. Její nejpodstatnější část se nachází v podnikovém archivu Královodvorských cementáren, jež byly nejsilnějším hráčem na trhu a tudíž i vůdčí firmou kartelu. Písemnosti Prastavu, Radotínských cementáren či podolské cementárny měly komplementární charakter. Vysokou vypovídací schopnost měly i písemnosti bank, na prvním místě Živnobanky. Protiváhu písemností podnikatelských subjektů činily písemnosti kartelového rejstříku, ministerstva průmyslu, obchodu a živností a obchodní a živnostenské komory.

Přístup k tématu, vycházející ze zkoumání kartelu jako vlivové struktury, jež ovlivňuje trh cementem ať již cestou seriálu ujednání mezi producenty, či úsilím o ovlivnění celní politiky státu, je relevantní. Vstupní část s nezbytným nástinem technologie výroby cementu a formováním cementárenství jako průmyslového oboru je uzavřena velmi zdařilým výkladem typologie kartelů a pojednáním o rakousko-uherských kartelovou problematiku upravujících právních normách. Těžiště výzkumu tvoří pasáže práce od kapitoly 4.4 do kapitoly 7.3. Autor zkoumá formování kartelů, jejich institucionální zázemí a především fungování. Táže se nejen po tom, co kartely přinesly straně nabídky, ale i po tom, co znamenala jejich existence pro stranu poptávky.

Výsledky práce jsou pro historiografii hospodářských dějin nesporným přínosem. Potvrzují tezi, že kartelizace je ve svých počátcích dílem hospodářské krize. Varují před zjednodušeným vnímáním kartelů a syndikátů, jež jsou jednostranně interpretovány ba demonizovány jako instrument zvýšení zisku. Autor střízlivě nazírá i další aspekty jejich působení, oceňuje jejich vliv na modernizaci, racionalizaci a koncentraci výroby. Se závěry práce, které by měly být publikovány, se ztotožňuji.

Závěrem konstatuji, že autor prokázal na náročném tématu schopnost samostatné kritické práce s prameny a jejich adekvátní interpretace. Dílo splňuje veškeré nároky kladené na diplomové práce magisterského studia. Doporučuji je proto k úspěšné obhajobě.

Hodnocení: výborně

Praha 12. září 2013

Prof. PhDr. Eduard Kubů, CSc.